

Atti del simposio internazionale sulla antica età del bronzo in Europa — Preistoria alpina, Vol. 10, 1974, 8°, 295 str., številne risbe in fotografije

Kot deseti zvezek je v seriji *Preistoria Alpina* izšel zbornik razprav s simpozija o zgodnji bronasti dobi v Evropi, ki sta ga pripravila *Museo Civico di Storia Naturale* iz Verone in *Museo Tridentino di Scienze Naturali* iz Trenta. Posvetovanja, ki se je odvijalo med 1. in 6. majem 1972, se je udeležilo 18 italijanskih in 22 tujih arheologov iz 10. držav. (Anglije, Francije, Belgije, Zahodne Nemčije, Avstrije, Poljske, Češkoslovaške, Madžarske, Romunije in Jugoslavije.) Z referati je sodelovalo 24 strokovnjakov.

Če prispevke razdelimo po tematiki, potem je treba najprej omeniti tiste, v katerih so avtorji predstavili zgodnjo bronasto dobo na posameznih geografskih področjih.

M. DESITTERE je tako orisal Nizozemsko v času od konca neolita do začetka srednje bronaste dobe, CH. HAWKES se je zadržal zlasti ob problemih kronologije kulture Wessex v južni Angliji, medtem ko je J.-L. ROUDIL prikazal začetke bronaste dobe v vzhodnem Languedocu v Franciji. Podobno se je s problemi prehoda od kasnega neolita k zgodnji bronasti dobi v Švici ukvarjal tudi CH. STRAHM.

Iz Poljske so objavljeni trije prispevki. Z. PIECZYNSKI se je dotaknil problematike kulturnih sprememb, ki so nastale v severozahodni Poljski z nastopom bronaste dobe, W. SARNOWSKA pa na podlagi številnih importov razmišlja o možnosti trgovine in produkcije v I. periodi bronaste dobe v Poljski. Zelo zanimiv je prispevek ANNE in JANA MACHNIK. Na simpoziju sta poročala o najnovejših izkopavanjih na velikem zgodnjebronastodobnem naselbinskem kompleksu v Iwanowicach (severno od Krakova), ki ga že več let Poljaki raziskujejo skupaj z ameriški kolegi.

Prav tako so s tremi referati sodelovali tudi arheologi iz Romunije. M. PETRESCU-DIMBOVITA je na osnovi novih najdb ponovno orisala kulturno skupino Glina III in jo vzporejala s sosednjimi kulturami karpatsko-podonavskega prostora. M. DINU se je zadržal pri problematiki grobov z okro v vzhodnem predelu Romunije, ki sodijo pretežno prav v čas prehoda v bronasto dobo, V. DUMITRESCU pa je podal kronologijo romunskega eneolitika na osnovi novejših raziskav s C_{14} metodo.

M. NOVOTNA je predstavila nekaj tipov zgodnje bronastih igel s področja Slovaške.

Razumljivo je, da so najštevilnejši prispevki, ki obravnavajo problematiko eneolita in zgodnje bronaste dobe na ozemlju Italije. Tako govori A. RADMILLI o eneolitiku v srednji in južni

Italiji, F. RITTATORE VONWILLER o problemu prehoda iz eneolita v zgodnjo bronasto dobo v srednji Italiji, medtem ko A. ASPES in L. FASANI podajata nekatere poglede na zgodnjo bronasto dobo v severni Italiji. Zanimivi so tudi prispevki L. H. BARFIELDA (Zvončaste čaše v Padski nižini — kronološke in kulturne povezave), R. PERINJA (Značilnosti bronaste dobe na področju Trenta in južne Tirolske) in E. ANATUA, ki govori o upodobitvah bodal v Valcamonici.

Prispevki ostalih referatov so zajeli problematiko širših kulturnih povezav. Tako sta N. KALICZ in R. SCHREIBER-KALICZ prikazala možnosti vzporejanja eneolitske in zgodnje bronastodobne kronologije med severno Italijo in Madžarsko. S podobnim problemom se je ukvarjal tudi H.-J. HUNDT, ki je v svojem referatu nazorno opozoril na vrsto elementov, s katerimi je mogoče dokazati vplive podonavskega prostora, ki so bili prisotni pri izoblikovanju zgodnje bronastodobne kulture v severni Italiji. Huntuve teze dopolnjuje s svojim prispevkom še G. BANDI, ki je z analizo glinastih žigov iz kulture Madarovce v jugozahodni Slovaški in Polada v Padski nižini prav tako pokazal na ozko povezanost obeh prostorov v času zgodnje bronaste dobe.

O povezavah na začetku bronaste dobe v širšem prostoru srednje Evrope govori prispevek J. MACHNIKA. J. VLADÁR je na podlagi novejših raziskav na slovaških najdiščih (Nítriarsky Hrádok, Spišský Štvrtok, Barca itd.) znova analiziral mediteranske vplive, ki so bili prisotni v kulturnem razvoju starejše bronaste dobe v Karpatski kotlini, A. MOZSOLICS pa je pripravila prispevek o najstarejših sledovih, ki kažejo na udomačenje konja prav tako na tem predelu Evrope.

Naj na koncu omenimo še oba prispevka jugoslovanskih arheologov. P. KOROŠEC je podala glavne poteze materialne kulture in značilnosti obdobja končnega eneolita in začetka bronaste dobe na prostoru jugovzhodnih Alp, V. TRBUHOVIĆ pa je v referatu o povezavah balkanskega in apeninskega polotoka v času eneolita in zgodnje bronaste dobe skušal pokazati s pomočjo materialnih ostalin na nekatere probleme indoevropskega tega prostora.

Simpozij, ki je kot celota nedvomno osvetlil mnoga vprašanja zgodnje bronaste dobe v Evropi, postavlja tudi pred nas nove naloge. Ne gre namreč prezeti dejstva, da moramo v kratkem tudi v Sloveniji pripraviti podoben kolokvij, ki pa naj ne bi razjasnil le vprašanja okoli pojava prvih kovin, temveč bi, po možnosti, osvetlil celotno problematiko bronaste dobe in kulture žarnih grobišč.

Janez Dular